

महाराष्ट्र शासनाच्या सार्वजनिक आरोग्य सेवेत कार्यरत असणाऱ्या व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असणाऱ्या महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा गट-अ संवर्गातील वैद्यकीय अधिकारी गट-अ (एस-२०) व त्यापेक्षा वरिष्ठ वेतनश्रेणीतील अधिकाऱ्यांना तसेच दंतशल्यचिकीत्सक (एस-२०) व दंतशल्यचिकीत्सक विशेषज्ञ संवर्ग (एस-२३) यांना ७ व्या वेतन आयोगातील वेतन श्रेणीनुसार व्यवसायरोध भत्ता मंजूर करण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

सार्वजनिक आरोग्य विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: मवैअ-२०२२/प्र.क्र. २०६/सेवा-३

दहावा मजला, गोकुळदास तेजपाल रुग्णालय इमारत संकुल, क्रॉफर्ड मार्केट जवळ,

लोकमान्य टिळक मार्ग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ००१.

दिनांक: १४ ऑक्टोबर, २०२४

वाचा :-

- १) सा.आ.वि, शासन निर्णय क्र. एनपीए-१०९८/प्र.क्र. २०२/सेवा-१, दि. ०६.०६.२०००
- २) सा.आ.वि, शासन निर्णय क्र. बीयुडी-१५००/७४६/प्र.क्र. २३०/अर्थसंकल्प, दि. १८.०८.२०००
- ३) सा.आ.वि, शासन निर्णय क्र. एनपीए-१०९८/प्र.क्र. २०२/सेवा-१, दि. २४.०८.२०००
- ४) सा.आ.वि, शासन निर्णय क्र. मवैअ-१००८/२००/प्र.क्र. ११६/सेवा-३, दि. २८.०७.२००९
- ५) सा.आ.वि, शासन निर्णय क्र. मवैअ-१००९/२३३/प्र.क्र. ४५५/०९/सेवा-३, दि. ०१.०४.२०१०
- ६) सा.आ.वि, शासन निर्णय क्र. मवैअ-२०११/प्र.क्र. ६२६/११/सेवा-३, दि. ०७.०८.२०१२
- ७) सा.आ.वि, शासन निर्णय क्र. मवैअ-२०११/प्र.क्र. ६२६/११/सेवा-३, दि. २०.१०.२०१२
- ८) मंत्रीमंडळ बैठक दि.०४.१०.२०२४

प्रस्तावना:-

महाराष्ट्र शासनाच्या सार्वजनिक आरोग्य सेवेत कार्यरत असणाऱ्या व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असणाऱ्या महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा गट-अ संवर्गातील वैद्यकीय अधिकारी गट-अ (एस-२०) व त्यापेक्षा वरिष्ठ वेतनश्रेणीतील अधिकाऱ्यांना ६ व्या वेतन आयोगानुसार व्यवसायरोध भत्ता अदा करण्यात येत होता. महाराष्ट्र राज्य राजपत्रित वैद्यकीय अधिकारी गट-अ संघटनेमार्फत ७ व्या वेतन आयोगाप्रमाणे व्यवसायरोध भत्ता लागू करण्याची मागणी करण्यात येत होती. तसेच दंतशल्यचिकीत्सक (एस-२०) व दंतशल्यचिकीत्सक विशेषज्ञ संवर्ग (एस-२३) यांना ७ व्या वेतन आयोगातील वेतन श्रेणीनुसार व्यवसायरोध भत्ता मिळण्याकरीता संबंधित अधिकाऱ्यामार्फत वेळोवेळी मागणी करण्यात येत होती. या सर्व बाबींस अनुसरून महाराष्ट्र शासनाच्या सार्वजनिक आरोग्य सेवेत कार्यरत असणाऱ्या व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असणाऱ्या महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा गट-अ संवर्गातील वैद्यकीय अधिकारी गट-अ (एस-२०) व त्यापेक्षा वरिष्ठ वेतनश्रेणीतील अधिकाऱ्यांना तसेच दंतशल्यचिकीत्सक (एस-२०) व दंतशल्यचिकीत्सक विशेषज्ञ संवर्ग (एस-२३) यांना ७ व्या वेतन आयोगातील वेतन श्रेणीनुसार व्यवसायरोध भत्ता मंजूर करणेबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता. सदर प्रस्तावास दि.०४.१०.२०२४ रोजी पार पडलेल्या मा.मंत्रीमंडळ बैठकीत मान्यता मिळालेली आहे.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र शासनाच्या सार्वजनिक आरोग्य सेवेत कार्यरत असणाऱ्या व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असणाऱ्या महाराष्ट्र वैद्यकीय व आरोग्य सेवा गट-अ संवर्गातील वैद्यकीय अधिकारी गट-अ (एस-२०) व त्यापेक्षा वरिष्ठ वेतनश्रेणीतील अधिकाऱ्यांना तसेच दंतशल्यचिकीत्सक (एस-२०) व दंतशल्यचिकीत्सक विशेषज्ञ संवर्ग (एस-२३) यांना ७ व्या वेतन आयोगातील वेतनश्रेणीनुसार ३५ टक्के व्यवसायरोध भत्ता मंजूर करण्यात येत आहे.

२. सदर व्यवसायरोध भत्ता दि.०१.०१.२०१९ पासून लागू होईल.

३. सदर व्यवसायरोध भत्ता माहे ऑक्टोबर, २०२४ च्या वेतनापासून रोखीने नियमितपणे अदा करण्यात यावा. दि.०१.०१.२०१९ ते दि.३०.०९.२०२४ पर्यंतच्या व्यवसायरोध भत्त्याची थकबाकी एकरकमी अदा न करता सदर व्यवसायरोध भत्त्याची थकबाकी टप्प्यांमध्ये अदा करण्यात येईल. सदर टप्प्यांसंदर्भात सार्वजनिक आरोग्य विभागामार्फत स्वतंत्र निर्णय घेण्यात येईल.

४. ज्या पदांना व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय करण्यात आलेला आहे, त्या पदांवरील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना कोणत्याही प्रकारे खाजगी, स्वतंत्र व्यवसाय करता येणार नाही व तसे आढळल्यास ते नियमानुसार कारवाईस पात्र राहतील. तथापि, सदर तरतुदींची अंमलबजावणी व सनियंत्रण करण्याची खालील कार्यपद्धती/यंत्रणा विहित करण्यात येत आहे :-

४.१) व्यवसायरोध भत्ता लागू केला असल्यामुळे कोणत्याही अधिकाऱ्याला याबाबत व्यवसायरोध भत्ता न घेण्याबाबतचा विकल्प देता येणार नाही.

४.२) व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असलेल्या अधिकाऱ्यांनी त्यांच्या नियुक्तीच्या ठिकाणी वास्तव्य करणे आवश्यक राहिल.

४.३) व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असलेल्या अधिकाऱ्यांना स्वतःच्या नावे रुग्णालय, दवाखाना चालविता येणार नाहीत किंवा नोंदणी करता येणार नाही.

४.४) व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असलेल्या अधिकाऱ्यांना अन्य खाजगी रुग्णालयात किंवा दवाखान्यात जावून आरोग्य सेवा देता येणार नाही. विभागातील सर्व वैद्यकीय अधिकारी यांना व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय केला

असल्याने खाजगी व्यवसायास पूर्णतः बंदी राहिल याबाबत शासनाकडून आकस्मिक भेटीद्वारे ही यासंबंधी चौकशी केली जाईल व त्यावेळी वैद्यकीय अधिकारी खाजगी व्यवसाय करीत असल्याचे आढळून आल्यास संबंधीत वैद्यकीय अधिकारी जबर शिक्षेस पात्र राहिल.

४.५) व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असलेल्या अधिकाऱ्यांची कोणत्याही रुग्णालयात / दवाखान्यात कोणत्याही प्रकारची प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष भागीदारी असता कामा नये.

४.६) व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असलेल्या अधिकारी ज्या शासकीय वैद्यकीय संस्थेमध्ये काम करीत असेल त्या वैद्यकीय संस्थेच्या नियंत्रण अधिकाऱ्याने त्यांच्या संस्थेतील वैद्यकीय अधिकारी खाजगी व्यवसाय करीत नाहीत व मुख्यालयाच्या ठिकाणी राहतात हे दरमहा प्रमाणित करणे बंधनकारक राहिल.

४.७) व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असलेल्या ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्याबाबत प्रतिकूल अहवाल प्राप्त होईल त्यांच्याविरुद्ध महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९ व महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ मधील तरतुदीनुसार तात्काळ शिस्तभंगविषयक विहीत कार्यवाही सुरु करण्याची जबाबदारी संबंधित आरोग्य सेवा परिमंडळाच्या उपसंचालक वा यथास्थिती संचालक, आरोग्य सेवा यांची राहिल. तसेच विभागीय चौकशी अंती अपराध दोष सिद्ध झाल्यानंतर ज्या दोषी वैद्यकीय अधिकाऱ्यांवर शिक्षेचे आदेश बजावले जातील त्या अपराध/दोषारोप सिद्ध झालेल्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना शिक्षा कालावधी दरम्यान व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असणार नाही.

४.८) व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असलेले अधिकारी कार्यरत असलेल्या आरोग्य संस्था / कार्यालयाच्या दर्शनी भागात " येथे काम करणाऱ्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असल्याने खाजगी वैद्यकीय व्यवसाय करण्यास प्रतिबंध करण्यात आला आहे ", असा फलक लावण्यात यावा.

४.९) अधिकाऱ्यांना व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असल्याची व त्यांना खाजगी व्यवसाय करण्यास प्रतिबंध असल्याची माहिती शासकीय संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करण्यात यावी.

४.१०) वैद्यकीय अधिकाऱ्याने आयकर विभागास सादर केलेल्या आयकर विषयक विवरणपत्राची (Income tax return) प्रत माहितीसाठी कार्यालय प्रमुखास सादर करावी.

४.११) जिल्हा परिषद स्तरावरील वैद्यकीय अधिकारी खाजगी व्यवसाय करीत नसल्याबाबतचा अहवाल वर्षातून एकदा होणाऱ्या आमसभेमध्ये तालुका आरोग्य अधिकारी वा त्यांचे वरीष्ठ पर्यवेक्षकिय अधिकारी यांनी तसेच राज्य स्तरावरील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्याबाबतीत अधीक्षक, ग्रामीण रुग्णालय / उपजिल्हा रुग्णालय यांनी सादर करावा.

४.१२) जिल्हा स्तरावरील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्याबाबतीत संबंधित शासकीय वैद्यकीय संस्थेच्या नियंत्रण अधिकाऱ्याने जिल्हा आरोग्य अधिकारी यांना वैद्यकीय अधिकारी खाजगी व्यवसाय करत नसल्याबाबतचा अहवाल वर्षातून एकदा सादर करावा.

४.१३) ज्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना उच्च शिक्षणासाठी प्रशिक्षणावर पाठविण्यात येईल अशा वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना प्रशिक्षण कालावधी दरम्यान व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असणार नाही.

५. व्यवसायरोध भत्त्याच्या अनुषंगाने असे सूचित करण्यात येते की, सदरचा व्यवसायरोध भत्ता हा निवृत्ती वेतनासाठी आणि शासकिय निवासस्थानासाठी आकारण्यात येणाऱ्या सेवा शुल्कासाठी हिशोबात धरण्यात यावा. या व्यतिरिक्त प्रवास भत्ता, दैनिक भत्ता, घरभाडे भत्ता, शहर भत्ता वेतन निश्चिती इत्यादींसाठी तो हिशोबात धरण्यात येऊ नये.

६. व्यवसायरोध भत्त्याच्या पोटी येणारा खर्च, संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या वेतन व भत्त्यापोटी येणारा खर्च ज्या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात येतो त्या लेखाशीर्षाखाली खर्ची दाखविण्यात यावा व मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा.

७. या आदेशान्वये अनुज्ञेय असलेला व्यवसायरोध भत्ता मूळ वेतनाशी निगडीत असल्याने शासनाच्या स्थायी आदेशानुसार ज्या कालावधीकरिता मुळ वेतन अदा केले जात नाही अशा कालावधीसाठी व्यवसायरोध भत्ता अनुज्ञेय असणार नाही.

८. सदर शासन निर्णय मा. मंत्रीमंडळाने दि.०४.१०.२०२४ रोजीच्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२४१०१४१७५४१३७७१७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(मिलिंद म्हैसकर)

अपर मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई.
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ६) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
- ७) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/ विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ८) मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ९) मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- १०) सर्व सन्माननीय सदस्य विधानपरिषद विधानसभा /, महाराष्ट्र विधानमंडळ, मुंबई.
- ११) मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई.
- १२) मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) मा. उप मुख्यमंत्री (गृह) यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- १४) सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- १५) महालेखापाल, महाराष्ट्र- १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर.
- १६) महालेखापाल, महाराष्ट्र- १/२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
- १७) अप्पर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १८) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधान परिषद), विधान भवन, मुंबई.
- १९) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधान सभा), विधान भवन, मुंबई.
- २०) महासंचालक, माहिती जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई.

- २१) आयुक्त, आरोग्य सेवा व कु.क.तथा संचालक, रा.आ.अ, आरोग्य भवन, मुंबई.
- २२) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- २३) सह सचिव / उप सचिव / अवर सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २४) संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, आरोग्य भवन, मुंबई.
- २५) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
- २६) प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र एडस नियंत्रण सोसायटी, मुंबई .
- २७) उपसंचालक, आरोग्य सेवा परिमंडळे (सर्व)
- २८) जिल्हा शल्य चिकित्सक (सर्व)
- २९) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- ३०) अधीक्षक, प्रादेशिक मनोरुग्णालय/उरो रुग्णालय/क्षय रुग्णालय/पोलीस सर्जन/
कुटीर रुग्णालय (सर्व)
- ३१) प्राचार्य, सार्वजनिक आरोग्य संस्था, नागपूर/आरोग्य व कुटुंब कल्याण प्रशिक्षण केंद्र (सर्व)
- ३२) जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
- ३३) अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई
- ३४) निवडनस्ती (कार्यासन, सेवा-३).